

Коваленко А. О. ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОЇ СЛАВИ ЛИСИЧАНСЬКА / А. О. Коваленко // Науковий пошук молодих дослідників. Педагогічні науки. Збірник наукових праць студентів. Т. 1, Частина II, : Старобільськ: ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2017. – С. 247–253.

У статті акцентовано увагу на розвиток фізичної культури і спорту у м.Лисичанську. Зроблено історичний екскурс Луганщиною – спортивним краєм, багатим на спортивні таланти. Впродовж багатьох років спорт був і є невід’ємною частиною регіону, а спортсменами Луганщини пишається вся країна.

Розкрито особливості розвитку популярних видів спорту у довоєнні та післявоєнні роки, кінця ХХ століття, сучасності: футбол, плавання, шахи, карате, самбо, дзюдо, гімнастика, бадмінтон. Проаналізовано розвиток спортивної інфраструктури м. Лисичанська.

Систематизовано та узагальнено дієвість та ефективну організацію здоров’язберігаючих технологій у Лисичанському педагогічному коледжі. Висвітлено вагомий результат інноваційного системного підходу до питання фізичного виховання молоді – перемоги студентів коледжу на змаганнях з різних видів спорту.

Ключові слова: спорт, технології, здоров’я, таланти, призери, чемпіон, фізична культура і спорт.

Коваленко А.О.

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОЇ СЛАВИ ЛИСИЧАНСЬКА

ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»

Актуальність. Система підготовки спортсменів складалася в міру розвитку фізкультурного руху. Луганщина – спортивний край, багатий на спортивні таланти. Впродовж багатьох років спорт був і є невід’ємною частиною регіону, а нашими спортсменами пишається вся країна. Але життя не стоїть на місці, не тримаються на місці спортивні рекорди і досягнення.

Після першої світової війни фізкультурний і спортивний рух в Україні було майже повністю зруйноване, але прагнення людей до вдосконалювання й любов до спорту сприяли його відродженню, зокрема і в Лисичанську.

Не одне сторіччя створювався фундамент історії спорту. Якщо розглядати джерела його традицій, то, мабуть, важко знайти крапку відліку: ці джерела – в основі націй, в основі характеру нашого народу. У древніх літописах не раз зустрічається згадування, що люди тоді були витривалі, сильні.

Найбільш повна характеристика системи фізичного виховання по загальнотеоретичних, науково-методичних, організаційних і

управлінських питаннях розкрито в працях Г. І. Кукушкіна, І. В. Белоусової, Ю. В. Верхошанського, Л. П. Матвеева, В. І. Жолдака, І. І. Переверзіна, В.М. Починкіна, Т. Ю. Круцевич. Спортивну історію Луганщини та Лисичанська розкривають А. І. Лазоренко, В. І. Подов [3-5], В. С. Курило [1-3], І. Ю. Бровченко [2-3], К. І. Красильников [3], В.Ф. Семистяга [3].

Мета дослідження – розкрити основні напрямки розвитку фізичного виховання і спорту у місті Лисичанську.

Результати дослідження. Кожне місто славне по-своєму, зокрема у Лисичанська своя слава. Лисичанськ заснований 1795 року по указу Катерини II і став першим шахтарським поселенням у Донецькому басейні. Разом з цим і починається розвиток спорту.

1926 року в Лисичанську завершується будівництво стадіону «Шахтар», парку «Профінтерн», де регулярно проводилися масові гуляння, демонструвалися кінофільми [5]. На стадіоні були створені й працювали спортивні секції з футболу, легкої атлетики, велосипедного спорту.

Популярним у ті роки був у Лисичанську футбол. Захоплювалися цією грою в основному молоді гірники лисичанських шахт і студенти гірського технікуму. І проте, місцева футбольна команда вважалася однією з сильних у Донбасі, була учасницею Всесоюзної спартакіади в Ленінграді 1932 р. Помірятися силами з лисичанами неодноразово приїжджали футболісти Харкова, Сталіно (Донецьк), Горлівки, Кадіївки (Стаханов) і інших міст. На рахунку лисичанських футболістів на початку 30-х років був міжнародний матч із футбольною командою Німецького союзу гірників, що гастролювала по країні [4]. Футбольна команда й легкоатлети Лисичанська, як представники найбільшого в той час вугільного району Донбасу, брали участь у змаганнях на першість Радянського Союзу в Ленінграді, де змагались зі спортсменами Москви, Ленінграда, Києва [4].

Високою майстерністю серед лисичанських футболістів виділялися М. Краснянський, К. Горлов, В. Ковальов та ін. Провідні нападаючі команди І. Фоменко й А. Строганов входили до складу збірної футбольної команди України.

1932 року у Лисичанську завершилося будівництво водної станції, і до її відкриття була присвячена Всеукраїнська спартакіада з плавання [1]. Профспілки України стали проводити великі змагання із плавання. Плавці Лисичанська успішно виступали в цих престижних змаганнях, а В. Івоніна й Л. Єрьоміна неодноразово ставали переможницями чемпіонатів Донбасу й України [4-5].

Наявність гарної бази, достатнього числа кваліфікованих педагогів дозволяє розвивати в місті спорт. Лисичанські спортсмени регулярно входять у збірну команду області й України, неодноразово були учасниками всесоюзних змагань і двічі – Олімпійських ігор.

Яскраву сторінку в спортивний літопис міста вписав М. Чужиков, заслужений Майстер спорту, багаторазовий чемпіон СРСР, чемпіон Європи й світу, чемпіон XVIII Олімпійських ігор, вихованець заслуженого тренера СРСР Л. А. Савіна. Чудовий педагог, людина високої спортивної культури й великої працьовитості підготував цілу плеяду спортсменів, майстрів спорту: Г. Нецвіта, В. Божко, В. Скрипниченко, В. Дем'яненко, В. Садовського [4].

Спортивне життя Лисичанського району в післявоєнні роки було досить активним й на тлі інших міст і районів виглядала цілком пристойно. Популярними видами спорту вважалися футбол, волейбол, легка атлетика, плавання, шахи.

1946 року була відновлена й вступила в лад водна станція. З 1947 року вона обирається місцем проведення Всесоюзних змагань з плавання. Тренером команди в той час стає Г. Стамбуліді. Кваліфіковану допомогу в методиці тренувань неодкратно робила лисичанським плавцям старший викладач кафедри плавання Московського інституту фізкультури, заслужений Майстер спорту СРСР Л. В. Леві. У Лисичанськ вона приїздила як головний суддя змагань [5].

Загальновідомо, що спорт має дивну властивість згуртовувати людей, розвивати дружбу, колективізм, прагнення до досягнення мети.

Перші відомості про захоплення лисичан шахами відносяться до кінця 20-х років, коли молодь Лисичанська одержала можливість навчатися у гірничому інституті. В. В. Масленніков (пізніше професор інституту), аматори шахового мистецтва, на очах у численних студентів улаштовували шахові баталії. Із цього часу шахами, що стали популярними в Лисичанську, почали серйозно займатися Дмитро й Михайло Горлови, І. Фоменко, М. Ломакін, І. Берестовий [4].

Молоді шахісти швидко прогресували й найбільш здібні через кілька років стали гідними партнерами і виконали перші категорії, що в довоєнний період вважалося найвищим спортивним досягненням.

Відразу після закінчення війни перші шахові бої можна було спостерігати в міському сквері й у стінах гірського технікуму. Потім регулярно почали проводитися чемпіонати міста. В 50-х роках склад шахової федерації підсилили молоді фахівці М. Бліх, В. Хутро, М. Некрасов. Згодом М. Некрасов став відомим шахістом і членом Міжнародної шахової федерації [4, 5].

Для Г. Нецвіта 1967 рік стає подвійно пам'ятним на матчі Олімпійських команд країн Європи в Бухаресті. Він із С. Лесь (Черкаси) на двійці зайняв 1 місце виконав норматив у майстри спорту міжнародного класу [4].

В. Савченко в бар'єрному бізі на 400 м успішно пройшов відбірні легкоатлетичні змагання в країні 1972 р. і домогся права брати участь в XX Олімпійських іграх у Мюнхені, де на рівні виступав з найсильнішими легкоатлетами світу [1].

В. Фалев став майстром спорту по штанзі, брав участь у змаганнях по важкій атлетиці на XXI Олімпійських іграх 1976 р. у Монреалі [5].

На заводі «Пролетар» прекрасний організатор спорту, досвідчений штангіст Ю. Дроздов створив 1958 р. заводську секцію штанги, що охоче відвідувала місцева молодь, поступово заводська секція перетворилася в справжню школу по підготовці спортсменів високого класу: В. Суржан - бронзовий призер СРСР, Майстер спорту; В. Силін – Майстер спорту міжнародного класу; А. Максимець – Почесний майстер спорту СРСР [4].

Більше чверті століття в спорткомплексі працює секція класичної боротьби. Там трудиться тренер О. Ладик, що підготував не один десяток спортсменів високої кваліфікації.

Гарні досягнення спортсменів сучасності. В місті гарно розвивається олімпійський вид спорту – бадмінтон.

Спортсмени міста беруть участь у чемпіонатах України по кіокушинкан карате, з греко-римської боротьби, дзюдо й самбо.

2010 року в місті Лисичанську відбулися Обласні Літні Юнацькі Ігри по боротьбі самбо серед спортсменів не старше 18 років.

У наш час повсюдних глобальних змін, які торкаються всіх сфер життя, однією з найважливіших залишається проблема збереження здорового генофонду нації – молоді, якій доводиться жити, здобувати освіту й дорослішати у нову добу світового прогресу, неймовірних досягнень науки й техніки, але й складної екологічної та техногенної ситуації, несприятливого, а подекуди й агресивного навколишнього середовища. У цій ситуації досить важливою стає активна й принципова позиція навчальних закладів, дитячих спортивних шкіл та секцій, їх керівництва й фахівців з фізичної культури щодо питання перегляду й реформування в сучасних умовах основних засад фізичного виховання студентської і учнівської молоді, вироблення й застосування нових ефективних оздоровлюючих технологій.

Наскільки важливим і актуальним є це питання для освітян Луганської області і для Лисичанського педагогічного коледжу. Підтвердженням цього є проведення науково-практичних семінарів, форумів: «Інноваційні підходи до вирішення завдань фізичного виховання», «Формування культури здоров'я молоді з особливими потребами», «Актуальні проблеми фізичного виховання в Україні», «Спорт з собаками» тощо. Викладачі циклової комісії фізичної культури Лисичанського педагогічного коледжу, використовуючи мультимедійні ресурси, діляться з учасниками заходів напрацьованим досвідом з використання здоров'ятворчих та здоров'язберігаючих технологій – власними творчими пошуками, науково-методичними розробками, оригінальними й новими методиками, спрямованими на ефективне вирішення різноманітних питань збереження й покращення стану здоров'я молоді на основі особистісно-орієнтованого підходу в умовах педагогічного навчального закладу.

В коледжі діє ефективна організація здоров'язберігаючих технологій. У навчальному процесі викладачі коледжу застосовують ЗЗТ на заняттях з різних дисциплін; проводять семінари-практикуми, бінарні заняття, розробляють мультимедійні лекції, які краще допомагають усвідомити значущість використання новітніх технологій.

Викладачі циклової комісії фізичної культури коледжу беруть активну участь у обласних методичних об'єднаннях, конференціях та регіональних нарадах по застосуванню ЗЗТ. Ефективною є розгалужена гурткова й секційна робота, яка сприяє формуванню правильного ставлення до фізичної культури, впливає на всебічний розвиток організму молодшої людини. Найбільш вагомий результат інноваційного системного підходу до питання фізичного виховання молоді – чимало студентів коледжу, які навчаються на спеціальності «Фізичне виховання», з року в рік поповнюють ряди призерів та чемпіонів міських, обласних, всеукраїнських, європейських та світових змагань з різних видів спорту – косікі-карате, бадмінтону, кік-боксингу.

Вперше у стінах Лисичанського педагогічного коледжу було проведено урочисту зустріч з Олімпійськими чемпіонами, майстрами спорту, переможцями та призерами численних європейських та всеукраїнських змагань, почесними громадянами міста Лисичанська, легендарними постатями ХХ століття – з тими, про кого свого часу говорив весь світ і хто з честю проніс перемогу через все життя (Чужиков М. Ф.; Беляєв В. І.; Лащонов Ф. С., Бризгіна О. А.).

Ми пишаємося перемогою збірної коледжу з усіх видів спорту. Вже 6 рік поспіль і хлопці і дівчата нікому не віддають пальму першості на зональних обласних змаганнях з настільного тенісу.

На сучасному етапі актуальним стало поширення жіночого футболу. Впевнено можна сказати – зараз у нашому коледжі справжній, футбольний, жіночий бум!

Значний внесок у розвиток спорту внесли заслужений тренер України А. І. Ладик, майстри спорту А. А. Кондратюк, А. І. Назаренко, В. А. Валентович, В. Н. Парасолів, В. М. Марфушин.

Висновки. Лисичанськ – спортивний край, багатий на таланти. Протягом багатьох років спорт є невід'ємною частиною регіону, а нашими спортсменами пишається вся країна. Але життя не стоїть на місці, не стоять спортивні рекорди і досягнення.

Література

1. История Донбасса: в 3 т. Т.2 : Донбасс в XIX в. / В. С. Курило – Луганск: Альма-матер, 2004. – 384 с.
2. История Луганского края: учеб. пособ. / А. С. Ефремов, В. С. Курило, И. Ю. Бровченко и др. – Луганск: Альма-матер, 2003. – 432 с.
3. Історія Луганського краю / за ред. В.С. Курила; авт. кол.: І. Ю. Бровченко, А. О. Климов, К. І. Красильніков, В. І. Подов,

В. Ф. Семистяга. – Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2008. – 400 с.

4. Подов В. И. История Донбасса. Век XIX-й / В. И. Подов, В. С. Курило. – Луганск : ВКФ Знання, 2001. – 178 с.

5. Подов В. И. История города Лисичанска: Альма-матер, 2005. – 534 с.

Коваленко Артем Александрович

Историчний аспект розвитку спортивної слави Лисичанська

У статті акцентовано увагу на розвиток фізичної культури і спорту у м.Лисичанську. Зроблено історичний екскурс Луганщиною – спортивним краєм, багатим на спортивні таланти. Впродовж багатьох років спорт був і є невід’ємною частиною регіону, а спортсменами Луганщини пишається вся країна.

Розкрито особливості розвитку популярних видів спорту у довоєнні та післявоєнні роки, кінця XX століття, сучасності: футбол, плавання, шахи, карате, самбо, дзюдо, гімнастика, бадмінтон. Проаналізовано розвиток спортивної інфраструктури м. Лисичанська.

Систематизовано та узагальнено дієвість та ефективну організацію здоров’язберігаючих технологій у Лисичанському педагогічному коледжі. Висвітлено вагомий результат інноваційного системного підходу до питання фізичного виховання молоді – перемоги студентів коледжу на змаганнях з різних видів спорту.

Ключові слова: спорт, технології, здоров’я, таланти, призери, чемпіон, фізична культура і спорт.

Коваленко Артём Александрович

Исторический аспект развития спортивной славы Лисичанска

В статье акцентировано внимание на развитие физической культуры и спорта в Лисичанске. Сделано исторический экскурс по Луганщине – спортивному краю, богатому на спортивные таланты. На протяжении многих лет спорт был и является неотъемлемой частью региона, а спортсменами Луганщины гордится вся страна.

Раскрыты особенности развития популярных видов спорта в довоенные и послевоенные годы, конца XX столетия, современности: футбол, плавание, шахматы, каратэ, самбо, дзюдо, гимнастика, бадминтон. Проанализировано развитие спортивной инфраструктуры м.Лисичанска.

Систематизированы и обобщены действенность и эффективность организации технологий сохранения здоровья в Лисичанском педагогическом колледже. Освещён весомый результат инновационного системного подхода к вопросу физического воспитания молодежи – победы студентов колледжа на соревнованиях по различным видам спорта.

Ключевые слова: спорт, технологии, здоровье, талант, призёры, чемпион, физическая культура и спорт.

Kovalenko Artem Aleksandrovich

Historical aspect of development of sports glory Lisichansk

The article focuses attention on the development of physical culture and sports in Lisichansk. A historical excursion was made to Luhansk - a sporting region rich in sports talents. Over the years, sport has been and is an integral part of the region, and the whole country is proud of the sportsmen of Luhansk Region.

The features of the development of popular sports in the pre-war and post-war years, the end of the 20th century, the present are revealed: football, swimming, chess, karate, sambo, judo, gymnastics, badminton. The development of the sports infrastructure in Lisichansk is analyzed.

The efficacy and effectiveness of the organization of health preservation technologies in the Lisichansk Pedagogical College are systematized and summarized. A significant result of the innovative system approach to the issue of physical education of youth is highlighted - the victory of college students in competitions in various sports.

Key words: sport, technology, health, talent, prizere, chempion, phizic culture and sport.